

Med etikk på agendaen

Knapt noe annet samfunnsområde har så mange etiske utfordringer som helsesektoren. Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo nå satt inn et støt for å styrke etikkundervisningen ved masterprogrammet. Tanken er at studentene skal bli bedre rustet til å håndtere de etiske dilemmaene de garantert kommer til å støte på når de skal ut i arbeidslivet.

Det er ikke riktig å si at det har vært et fravær av etikkundervisning tidligere, sier Tiril Willumsen, professor ved Det odontologiske fakultet.

– Men undervisningen på dette området har vært mer spredt og fragmentert. Tanken nå er at kursingen blir mer robust gjennom et kontinuerlig etikkopplegg under hele studieløpet.

Sammen med Per Nortvedt fra Det medisinske fakultet, og Sigrid Ingeborg Kvaal og Øyvind Asmyhr fra Det odontologiske fakultet, har Willumsen vært

Studentene fikk presentert konkrete oppgaver de skal jobbe med mens de er i praksis, av teamet bak den nye etikksatsingen (f.v): Øyvind Asmyhr, Tiril Willumsen og Per Nortvedt. Sigrid Kvaal var ikke til stede da bildet ble tatt. Foto: Fredrik Pedersen, det odontologiske fakultet ved UiO.

ansvarlig for å styrke og systematisere undervisningen i etikk ved masterprogrammet i odontologi.

– Det har vært et ganske omfattende arbeid, særlig i forbindelse med innføring av ny studieplan som vi jo også har hatt. Men det har også vært svært spennende, sier Asmyhr.

Carina Urke og Minh Thieu synes begge det har vært nyttig med bedre satsing på etikk gjennom studieløpet. Foto: Fredrik Pedersen.

Drypp av etikk i alle semestre

Tidligere var undervisning av temaet begrenset til åtte timer i løpet av studiets første semester, i tillegg til at det var en del av eksamenen som skulle avlegges i samfunnsmedisin og metode. Det nye opplegget innebærer at etikk er et tema som følger studentene gjennom hele studieløpet; med undervisning i hvert av de til sammen ti semestrene, i tillegg til enkelte tverrfaglige seminarer. Tannlegeforeningen har også pleid å gjennomføre et todagerskurs for avgangstudenter, «Ut i arbeidslivet», som fortsetter som før.

– Tannleger møter på etiske utfordringer på alle nivåer i sitt yrke. Selv om det er vanskelig å være innom alle potensielle problemstillinger på for-

hånd, har det mye å si at man er godt trent i å identifisere og vurdere etiske spørsmål. Derfor har vi valgt å løfte etikk som tema i den nye studieplanen, sier studiedekan Anne Merete Aass.

Nytt med refleksjonsoppgave

Et konkret element i etikksatsingen som er nytt, er at studentene får utdelt en refleksjonsoppgave før de går ut i praksis siste semester. Oppgaven tar utgangspunkt i en etisk utfordrende situasjon studentene møter på mens de er i praksis, som de skal redegjøre for og drøfte med medstudenter på et seminar etter praksisperioden.

– Med «etisk utfordrende situasjon» mener vi en situasjon der noe av betydning står på spill, og der det enten var usikkerhet eller uenighet om hva som var rett å gjøre, forteller Asmyhr.

– Studentene skal bruke såkalt problembasert læring (PBL) som metode, som innebærer at de tar utgangspunkt i problemer som oppstår rundt pasienten, som skal drøftes under veiledning. Under drøfting, skal studentene følge SME-malen som er utarbeidet av Senter for medisinsk etikk (SME).

Spent på hvilke situasjoner de møter

Studentene som akkurat nå gjennomfører sin praksis er det første kullet som har fulgt hele det nye etikkopplegget. To av dem, Minh Thieu og Carina Urke, synes det er både viktig og interessant med den konkrete etikkoppgaven de har fått med seg ut «i felt»:

– Det har en tendens til å bli mye fokus på det faglige og rent kliniske ellers i studieløpet, derfor er det veldig fint med denne delen som spesifikt fokuserer på de menneskelige aspektene ved det å være tannlege, sier Urke.

– Gjennom det nye opplegget har vi også fått mer struktur rundt ulike kasus vi har diskutert, synes Thieu.

– Dere skal skrive et refleksjonsnotat om noe dere observerer i løpet av praksisperioden, som dere senere skal diskutere med medstudenter. Per Nordtvedt presenterte etikkoppgaven for studentene, sammen med Tiril Willumsen og Øyvind Asmyhr (f.h.). Foto: Fredrik Pedersen.

– Vi har hatt seminarer der vi har kunnet trene på en trinnvis metode: for eksempel har vi identifisert hvilke parter som er berørt i den aktuelle problemstillingen, etablert hva som er fakta og diskutert ulike handlingsalternativer, forteller han.

Kun fantasien setter grenser for de etiske utfordringene som Urke, Thieu, og deres medstudenter potensielt treffer på i møtet med framtidige pasienter. Likevel er også etikkspørsmål vedrørende kultur, systemet, industrien og kolleger også «fareområder» som teamet bak det nye undervisningsopplegget ønsker å forberede studentene på.

– Vi har ansvaret for å utdanne helsearbeidere som skal behandle hele befolkningen, sier Willumsen.

– Derfor er det viktig å være bevisst på at det også kan dukke opp etiske problemstillinger for eksempel i møte med markedskreftene. Slike problem-

stillinger tas nå opp i undervisningen fjerde semester, forteller Willumsen.

Urke og Thieu er likevel enige om hva de tror kan være det aller vanskeligste de kan bli konfrontert med:

– Jeg tror «worst case scenario» må være problemstillinger knyttet til barn og omsorgssvikt, sier Thieu. Urke tar tanken videre:

– Ja, tenk for eksempel om jeg mistenker at et barn blir utsatt for omsorgssvikt, og min veileder på klinikken ikke er enig! Det må være veldig vanskelig, sier hun. Begge synes likevel at det styrkede fokuset på etikk i undervisningen har gitt dem viktige verktøy for å bidra til at de skal kunne ta gode etiske avgjørelser.

Astrid Skiftesvik Bjørkeng og
Hilde Zwaig Kolstad